QUAN ĐIỂM, CHỦ TRƯƠNG CỦA ĐẢNG VỀ PHẢN BIỆN XÃ HỘI TRONG XÂY DỰNG PHÁP LUẬT Ở VIỆT NAM THỜI KỲ ĐỔI MỚI

NGUYỄN VĂN KHOA
Khoa Lý luận chính trị, Trường Đại học Luật Hà Nội

Nhận bài ngày 15/9/2026. Sửa chữa xong 15/10/2026. Duyệt đăng 21/10/2026.

Abstract

This article examines the Communist Party of Vietnam's perspectives and policies on social critique in lawmaking during the Đổi mới period. Although these perspectives are reflected in various Party documents, they have been articulated most comprehensively from the 10th National Party Congress in 2006 to the 14th National Party Congress in 2026. This development demonstrates the Party's increasingly systematic understanding of the necessity, objectives, principles, actors, subjects, scope, content, and methods of social critique. It also clarifies the rights and responsibilities of the agencies and organizations involved in social critique within Vietnam's contemporary lawmaking process.

Keywords: *Communist Party of Vietnam, Đổi mới, lawmaking, Party perspectives and policies, social critique.*

1. Đặt vấn đề

Phản biện xã hội (PBXH) trong xây dựng pháp luật là sự đánh giá về tính hợp lý, sự chính đáng, đúng đắn của một chính sách hay quy định pháp luật của nhà nước dưới góc độ lợi ích của toàn xã hội hay một nhóm xã hội nào đó nhằm thực hiện phương châm "Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng". PBXH là tạo ra sự tương tác, sự hợp tác giữa các lực lượng xã hội để tìm ra phương án tối ưu nhất, làm tăng thêm chất lượng, tính thuyết phục, sự sáng suốt trong các quyết định của những người thay mặt nhân dân lãnh đạo, quản lý đất nước. Hệ thống chính trị ở nước ta theo cơ chế Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ, Nhân dân đóng góp ý kiến, phản biện xây dựng pháp luật thông qua Mặt trận Tổ quốc, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội nghề nghiệp để thực hiện quyền làm chủ của mình. Do vậy, quan điểm, chủ trương của Đảng có ý nghĩa quan trọng, là cơ sở, kim chỉ nam định hướng cho các hoạt động trên mọi lĩnh vực đời sống xã hội, trong đó có hoạt động PBXH trong xây dựng pháp luật. Quan điểm, chủ trương của Đảng định hướng chỉ đạo để Nhà nước ban hành pháp luật thực hiện trong thực tiễn nhằm đảm bảo hiệu quả, hiệu lực của các quan điểm, chủ trương của Đảng và có ý nghĩa quan trọng đến nâng cao chất lượng công tác xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật trong kỷ nguyên phát triển mới của đất nước hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quan điểm, chủ trương của Đảng về phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật (2006-2016)

Quan điểm, chủ trương của Đảng Cộng sản Việt Nam về PBXH trong xây dựng pháp luật chủ yếu thông qua vai trò của Mặt trận Tổ quốc và tổ chức chính trị - xã hội. Nội dung này được thể hiện qua nhiều văn kiện của Đảng từ Đại hội VI (1986) đến nay, nhưng thể hiện một cách đầy đủ, rõ nét nhất bắt đầu từ Đại hội X của Đảng (2006) đến nay. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng (2006) đã chỉ rõ: "Xây dựng quy chế giám sát và PBXH của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc hoạch định đường lối, chủ trương, chính sách, quyết định lớn của Đảng và việc tổ chức thực hiện, kể cả đối với công tác tổ chức và cán bộ" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2006). Đại hội X khẳng định Mặt trận Tổ quốc Việt Nam có chức năng PBXH trong xây dựng pháp luật, xuất phát từ

Email: vankhoadhl@gmail.com

nhận thức rằng mọi đường lối, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước đều vì lợi ích của nhân dân, có sự tham gia ý kiến của nhân dân. Do vậy, "Mặt trận Tổ quốc Việt Nam không những là phương thức tổ chức, tập hợp quần chúng mà còn là diễn đàn dân chủ của các tầng lớp nhân dân, phát huy quyền làm chủ của nhân dân; là một diễn đàn hội tụ trí tuệ của nhân dân về những vấn đề của xã hội trên những lĩnh vực quan trọng của đời sống đất nước" (Vũ Văn Phong, 2021).

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng (2011) khẳng định, Đảng tôn trọng tính tự chủ, ủng hộ mọi hoạt động tự nguyện, tích cực, sáng tạo và chân thành lắng nghe ý kiến đóng góp của Mặt trận và các đoàn thể. Đảng, Nhà nước có cơ chế, chính sách, tạo điều kiện để mặt trận và các đoàn thể nhân dân hoạt động có hiệu quả, thực hiện vai trò PBXH trong xây dựng pháp luật, trong đó đặc biệt "Coi trọng vai trò tư vấn, phản biện, giám định xã hội của các cơ quan nghiên cứu khoa học trong việc hoạch định đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước và các dự án phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2011). Để cung cấp kịp thời thông tin cho nhân dân, có cơ sở phản biện kịp thời, Đại hội XI yêu cầu, chú trọng nâng cao tính tư tưởng, phát huy mạnh mẽ chức năng thông tin, giáo dục, tổ chức và PBXH trong xây dựng pháp luật trên các phương tiện thông tin đại chúng vì lợi ích của nhân dân và đất nước; Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân tiếp tục tăng cường tổ chức, đổi mới nội dung, phương thức hoạt động, khắc phục tình trạng hành chính hóa, phát huy vai trò nòng cốt tập hợp, đoàn kết nhân dân xây dựng cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân; thực hiện dân chủ PBXH trong xây dựng pháp luật.

Trước yêu cầu mới, ngày 12/12/2013, Bộ Chính trị đã ban hành Quyết định số 217-QĐ/TW về Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội. Theo đó, khái niệm, mục đích, nguyên tắc, chủ thể, đối tượng, phạm vi, nội dung, phương pháp, quyền và trách nhiệm, cơ quan, tổ chức phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật được quy định như sau.

Một là, khái niệm PBXH trong xây dựng pháp luật được Đảng định nghĩa là việc nhận xét, đánh giá, nêu chính kiến, kiến nghị đối với dự thảo chính sách và pháp luật của Nhà nước. Mục đích PBXH trong xây dựng pháp luật nhằm "phát hiện những nội dung còn thiếu, chưa sát, chưa đúng, chưa phù hợp trong các văn bản dự thảo của luật của Nhà nước; kiến nghị những nội dung thiết thực, góp phần bảo đảm tính đúng đắn, phù hợp với thực tiễn đời sống xã hội và tính hiệu quả trong việc xây dựng pháp luật của Nhà nước" (Ban Chấp hành Trung ương, 2013); bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của nhân dân; phát huy dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội. PBXH trong xây dựng pháp luật mang tính nhân dân, tính dân chủ xã hội chủ nghĩa, tính xây dựng, tính khoa học và thực tiễn.

Hai là, nguyên tắc PBXH trong xây dựng pháp luật, bao gồm: 1) Bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng, phù hợp với Hiến pháp, pháp luật, Điều lệ Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và Điều lệ các đoàn thể chính trị - xã hội; 2) Có sự phối hợp chặt chẽ giữa Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội với các cơ quan, tổ chức có liên quan; không làm trở ngại các hoạt động của cơ quan, tổ chức, cá nhân được phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật; 3) Bảo đảm dân chủ, công khai, khách quan và mang tính xây dựng; 4) Tôn trọng các ý kiến khác nhau nhưng không trái với quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của thành viên, đoàn viên, hội viên, lợi ích quốc gia, dân tộc. Chủ thể PBXH trong xây dựng pháp luật là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội từ Trung ương đến cơ sở, bao gồm: Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Công đoàn Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, Hội Cựu chiến binh Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

Ba là, đối tượng PBXH trong xây dựng pháp luật là các văn bản dự thảo Hiến pháp, bộ luật, luật, các văn bản dưới luật pháp luật… (trừ những vấn đề thuộc bí mật quốc gia) phù hợp với chức năng, nhiệm vụ của mình. Nội dung PBXH trong xây dựng pháp luật bao gồm: 1) Sự cần thiết, tính cấp thiết của văn bản dự thảo luật; 2) Sự phù hợp của văn bản dự thảo luật với chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước; thực tiễn của đơn vị, địa phương; 3) Tính đúng đắn, khoa học, phù hợp với thực tiễn đời sống xã hội và tính khả thi của văn bản dự thảo luật; 4) Dự báo tác động, hiệu quả về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại của văn bảo dự thảo luật.

Bốn là, phạm vi PBXH trong xây dựng pháp luật bao gồm: 1) Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, chủ trì PBXH đối với các văn bản dự thảo văn bản pháp luật của Nhà nước; 2) Các đoàn thể chính trị - xã hội chủ trì

PBXH đối với các văn bản dự thảo luật của Nhà nước có liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp của đoàn viên, hội viên, tổ chức, hoạt động, chức năng, nhiệm vụ của đoàn thể mình; phối hợp với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thực hiện nhiệm vụ PBXH.

Năm là, phương pháp PBXH trong xây dựng pháp luật bao gồm 1) Tổ chức hội nghị các cơ quan lãnh đạo trực thuộc Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; Ban Chấp hành các đoàn thể chính trị - xã hội từng cấp; 2) Tổ chức lấy ý kiến phản biện (thông qua tổ chức, cá nhân, đoàn viên, hội viên) trong hệ thống của tổ chức, đoàn thể mình hoặc gửi văn bản dự thảo đến các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan để lấy ý kiến phản biện; 3) Khi cần thiết, tổ chức đối thoại trực tiếp giữa chủ thể phản biện với cơ quan, tổ chức có văn bản dự thảo được phản biện.

Sáu là, quyền và trách nhiệm PBXH trong xây dựng pháp luật: 1) Chủ thể PBXH: a) Xây dựng kế hoạch phản biện xã hội phù hợp với kế hoạch, yêu cầu phản biện của cơ quan, tổ chức cần phản biện; b) Tổ chức đối thoại với cơ quan, tổ chức có yêu cầu phản biện khi cần thiết; c) Gửi kết quả phản biện bằng văn bản (văn bản phải được đóng dấu và có chữ ký của người có thẩm quyền) đến cơ quan, tổ chức yêu cầu phản biện; d) Chịu trách nhiệm về những nội dung phản biện của mình; đ) Bảo đảm bí mật nội dung thông tin phản biện theo yêu cầu của cơ quan, tổ chức có văn bản dự thảo (nếu có); 2. Cơ quan, tổ chức yêu cầu PBXH trong xây dựng pháp luật: a) Gửi văn bản dự thảo và cung cấp đầy đủ những thông tin, tài liệu cần thiết đến chủ thể phản biện; b) Cử người có trách nhiệm thay mặt tổ chức của mình tham dự hội nghị phản biện do chủ thể phản biện tổ chức hoặc tham gia đối thoại theo yêu cầu của chủ thể phản biện; c) Trả lời bằng văn bản với chủ thể phản biện về việc tiếp thu ý kiến phản biện. Báo cáo đầy đủ (bằng văn bản) các ý kiến phản biện của chủ thể phản biện với cơ quan, tổ chức có thẩm quyền ban hành văn bản.

2.2. Quan điểm, chủ trương của Đảng về phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật (2016-2026)

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng (2016) đã nêu những định hướng lớn như thực hành dân chủ, tôn trọng và phát huy tự do tư tưởng trong hoạt động nghiên cứu, sáng tạo, tư vấn, phản biện của các nhà khoa học; khắc phục những hạn chế, bảo đảm tác dụng, hiệu quả thực chất hoạt động PBXH trong xây dựng pháp luật của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; coi trọng vai trò tư vấn, phản biện, giám định xã hội của các cơ quan nghiên cứu khoa học trong việc xây dựng pháp luật của Nhà nước. Đồng thời, yêu cầu Mặt trận Tổ quốc đóng vai trò nòng cốt trong tập hợp, vận động nhân dân, đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội; giám sát, PBXH và "Đẩy mạnh dân chủ hóa xã hội để phát huy quyền làm chủ của nhân dân, vai trò chủ động, sáng tạo của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân. Tổ chức thực hiện tốt Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016); thực hiện nghiêm cơ chế kiểm tra, giám sát, kiểm soát của tổ chức đảng, giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và của nhân dân về phẩm chất, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên trong về phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật.

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng (2021) tiếp tục xác định: "Đổi mới tổ chức, bộ máy, nội dung và phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội theo phương châm hướng mạnh về cơ sở, địa bàn dân cư, thực hiện tốt vai trò PBXH trong xây dựng pháp luật, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên và nhân dân, làm cầu nối quan trọng giữa Đảng và nhân dân. Củng cố, tăng cường lòng tin, sự gắn bó của nhân dân với Đảng, Nhà nước, chế độ XHCN" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021). Cụ thể hóa, hoàn thiện thể chế thực hành dân chủ, thực hiện đúng đắn, hiệu quả dân chủ trực tiếp, dân chủ đại diện, đặc biệt là dân chủ ở cơ sở. Thực hiện tốt, có hiệu quả phương châm dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng bổ sung thêm hai cụm từ "dân giám sát, dân thụ hưởng" là sự bổ sung, hoàn thiện nhằm hiện thực hóa quyền làm chủ của Nhân dân một cách triệt để, tất cả của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp cần phải tăng cường quán triệt, nhận thức đầy đủ, đúng đắn về vai trò, chức năng, nhiệm vụ của mình trong việc thực hiện chức năng PBXH trong xây dựng pháp luật và phải xem đây là nhiệm vụ chính trị hết sức quan trọng của Mặt trận. Ngày 14/10/2021, Bộ Chính trị ban hành Kết luận số 19-/KL/TW về định hướng Chương trình xây

dựng pháp luật nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV đã xác định rõ "Phát huy vai trò của Nhân dân, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên trong việc nâng cao chất lượng công tác PBXH đối với quy trình lập pháp và giám sát việc thực hiện pháp luật; chú trọng bản lĩnh, ý thức chính trị, không bị chi phối, tác động bởi các hành vi không lành mạnh của bất cứ tổ chức, cá nhân nào trong quá trình giám sát, phản biện xã hội" (Ban Chấp hành Trung ương, 2021).

Ngày 26/10/2022, Ban Bí thư ban hành *Chỉ thị số 18-CT/TW về "Phát huy vai trò, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giám sát, PBXH của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội"*. Chỉ thị số 18-CT/TW đã nhận định, chất lượng, hiệu quả công tác PBXH chưa đáp ứng được yêu cầu, chưa phát huy mạnh mẽ vai trò, sự tham gia của các thành viên Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và nhân dân. Việc quán triệt, phổ biến, tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về PBXH chưa được coi trọng đúng mức. Việc xây dựng, triển khai các chương trình, kế hoạch PBXH có lúc, có nơi chưa chủ động, kịp thời, thiếu trọng tâm, trọng điểm, còn hình thức; các ý kiến, kiến nghị sau PBXH chưa sâu, tính thuyết phục chưa cao; việc theo dõi, đôn đốc giải quyết kiến nghị thiếu quyết liệt, chưa đi đến cùng. "Một số tổ chức, cá nhân có thẩm quyền, trách nhiệm chưa thực hiện nghiêm túc việc trả lời, giải quyết các ý kiến, kiến nghị sau PBXH" (Ban Chấp hành Trung ương, 2022). Chỉ thị số 18-CT/TW đề ra một số phương hướng về phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật ở nước ta như sau.

- Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục, hướng dẫn, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên và nhân dân về phát huy dân chủ ở cơ sở về công tác PBXH trong xây dựng pháp luật. Các cấp ủy, tổ chức đảng tạo điều kiện thuận lợi để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân tham gia PBXH trong xây dựng pháp luật. Hằng năm, ban thường vụ cấp ủy cho ý kiến về chương trình, kế hoạch PBXH trong xây dựng pháp luật của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cùng cấp, đồng thời chỉ đạo các cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cấp ủy, chính quyền khẩn trương, nghiêm túc giải quyết các kiến nghị sau PBXH trong xây dựng pháp luật.

- Nghiên cứu, rà soát, sửa đổi, bổ sung hoặc xây dựng mới các văn bản quy phạm pháp luật nhằm thể chế hoá kịp thời, đầy đủ quyền và trách nhiệm tham gia PBXH trong xây dựng pháp luật của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội. Quy định rõ trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân có thẩm quyền phối hợp, tạo điều kiện thuận lợi để phát huy trách nhiệm trả lời, giải quyết các ý kiến, kiến nghị sau phản biện; cơ chế tiếp nhận thông tin phản ánh của người dân trong các hoạt động thanh tra, kiểm tra, kiểm toán; cơ chế để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội tham gia hoạt động giám sát của các cơ quan dân cử; chế tài xử lý tổ chức, cá nhân không hợp tác, gây khó khăn, cản trở hoạt động phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật hoặc lợi dụng quyền PBXH trong xây dựng pháp luật để gây tổn hại cho tổ chức, cá nhân. Quy định kinh phí bảo đảm cho Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội thực hiện tốt công tác PBXH trong xây dựng pháp luật.

- Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức PBXH trong xây dựng pháp luật theo hướng: Chủ động, từ sớm, từ cơ sở, dân chủ, khách quan, mang tính xây dựng; có trọng tâm, trọng điểm, chú trọng theo chuyên đề, tập trung vào những chính sách, pháp luật lớn, trọng yếu, ưu tiên những vấn đề liên quan trực tiếp đến quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân, những vấn đề dư luận xã hội quan tâm, bức xúc. Tăng cường giám sát thực hiện kiến nghị của cử tri và nhân dân; việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt và cán bộ, đảng viên. Công khai, minh bạch kết quả phản biện xã hội trong xây dựng pháp luật theo quy định.

Ngày 30/4/2025, Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 66-NQ/TW về "Đổi mới công tác xây dựng và thi hành pháp luật đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới" đã khẳng định: "Bảo đảm sự lãnh đạo toàn diện, trực tiếp của Đảng trong công tác xây dựng pháp luật, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thi hành pháp luật. Tăng cường kiểm soát quyền lực; phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, lợi ích nhóm, lợi ích cục bộ; phòng ngừa, ngăn chặn mọi biểu hiện trục lợi, hướng lái chính sách. Phát huy vai trò giám sát và PBXH của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, sự tham gia rộng rãi, thực chất của người dân, tổ chức, doanh nghiệp trong xây dựng và thi hành pháp luật" (Ban Chấp hành Trung ương, 2025).

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng (2026) khẳng định xây dựng, hoàn thiện cơ chế, chính sách để thực hiện có hiệu quả quyền làm chủ của Nhân dân, thực hiện pháp luật về dân chủ ở cơ sở và phương châm dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng. Phát huy vai trò của Nhân dân tham gia xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh toàn diện. Thực hiện nguyên tắc Đảng gắn bó mật thiết với Nhân dân, phục vụ Nhân dân, chịu sự giám sát của Nhân dân, chịu trách nhiệm trước Nhân dân về các quyết định của mình. Văn kiện Đại hội IV khẳng định: "Phát huy quyền làm chủ của Nhân dân trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Có cơ chế phù hợp, thuận lợi và tin cậy để Nhân dân tham gia ý kiến vào quá trình hoạch định đường lối, chính sách, quyết định những vấn đề lớn và quan trọng của đất nước; nêu cao trách nhiệm tiếp thu, trách nhiệm thông tin, giải trình của các cơ quan Đảng, Nhà nước đối với những kiến nghị, đề xuất của Nhân dân. Thực hiện đầy đủ các quyền dân chủ trực tiếp, dân chủ đại diện, nhất là dân chủ ở cơ sở; chống các biểu hiện dân chủ hình thức" (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2026).

3. Kết luận

Quan điểm, chủ trương của Đảng về PBXH trong xây dựng pháp luật là cơ sở chính trị quan trọng để Nhà nước thể chế hóa thành hệ thống pháp luật mang tính ràng buộc để thực hiện. Nhận thức của Đảng ngày càng hoàn thiện nhằm theo kịp với tình hình thực tiễn đặt ra. Nhà nước đã thể chế hóa các quan điểm, chủ trương của Đảng về PBXH trong xây dựng pháp luật trong Hiến pháp 2013, Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam năm 2015, đặc biệt là Nghị quyết liên tịch số 403/2017/NQLT-UBTVQH14-CP-ĐCTUBTWMTTQVN ngày 15/6/2017 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chính phủ, Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam quy định chi tiết các hình PBXH trong xây dựng pháp luật của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; thể chế hóa trong các luật, văn bản dưới luật khác. Công tác PBXH trong xây dựng pháp luật đã đạt được nhiều kết quả nổi bật quan trọng, tuy nhiên còn có một số hạn chế như "Hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về PBXH là tính hệ thống, tính toàn diện và định hướng phát triển dài hạn còn chưa rõ ràng và cụ thể. Vì vậy, khi nhu cầu thực tiễn của xã hội đòi hỏi hoặc do sức ép của các nhân tố chính trị trong và ngoài nước đã dẫn đến việc Nhà nước liên tục phải điều chỉnh hoặc ban hành mới các văn bản, quy định về PBXH để đáp ứng, làm cho hệ thống văn bản này thiếu tính chỉnh thể và tính hướng đích" (Cao Tiến Sỹ, 2024). Quan điểm, chủ trương của Đảng là nền tảng chính trị, pháp lý vững chắc cho việc nâng cao chất lượng công tác xây dựng pháp luật đáp ứng yêu cầu xây dựng hệ thống pháp luật dân chủ, công bằng, nhân đạo, đầy đủ, kịp thời, đồng bộ, thống nhất, công khai, minh bạch, ổn định, khả thi, dễ tiếp cận, đủ khả năng điều chỉnh các quan hệ xã hội, lấy quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân, tổ chức, doanh nghiệp làm trung tâm, thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong kỷ nguyên mới hiện nay.

Tài liệu tham khảo

Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Quyết định số 217-QĐ/TW ngày 12/12/2013 về việc ban hành quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội*, tr. 1.

Ban Chấp hành Trung ương (2021). *Kết luận số 19/KL/TW ngày 14/10/2021 của Bộ Chính trị về định hướng Chương trình xây dựng pháp luật nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV,* tr. 2.

Ban Chấp hành Trung ương (2022). *Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 26/10/2022 của Ban Bí thư về phát huy vai trò, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội*, tr. 1.

Ban Chấp hành Trung ương (2025). *Nghị quyết số 66-NQ/TW ngày 30/4/2025 của Bộ Chính trị về đổi mới công tác xây dựng và thi hành pháp luật đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới*, tr. 1.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2006). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, tr. 135.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, tr. 242.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, tr. 166.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* (tập 1). NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, tr. 43.

Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV* (tập 1). NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, tr. 122.

Vũ Văn Phong (2021). *Quan điểm, chính sách của Đảng và Nhà nước ta về chức năng phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*. https://lyluanchinhtri.vn/quan-diem-chinh-sach-cua-dang-va-nha-nuoc-ta-ve-chuc-nang-phan-bien-xa-hoi-cua-mat-tran-to-quoc-viet-nam-292.html, ngày 27/7/2021.

Cao Tiến Sỹ (2024). *Khung pháp lý về phản biện xã hội ở Việt Nam.* https://www.quanlynhanuoc.vn/2024/12/14/khung-phap-ly-ve-phan-bien-xa-hoi-o-viet-nam/, ngày 14/12/2024.